

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2008. DECEMBER XIX. ÉVFOLYAM 23. SZÁM

HATÁROKON ÁTÍVELŐ EGYHÁZI ÖSSZEFOGÁS Kárpátaljai testvérek között

„Nem vagyunk a meghátrálás emberei, legyen ez a mi biznyságtételünk Kárpátalján és odahaza, Erdélyben”. Tőkés László püspök, EP-képviselő október 25-én a nagydobronyi református líceum csendesnapján tartott előadást

Időutazás. Ezt emlegetjük átkelés közben a magyar-ukrán határon. Felszakadnak a nem is oly régi emlékek, az uniós tagság előtti határodüsszeák bonyodalmairól, megaláztatásairól. Az ukrainai belépéshez az útlevél mellett egy ukránul és angolul megfogalmazott úrlap kitöltése és leadása szükségeltetik.

Az úrlapon úticélunk és személyi adataink iránt érdeklődnek a kíváncsi és gyanakvó ukrán hatóságok. A Timosenkora emlékeztető határorőrő kezében – nem viccelek – óráskor által használt nagyító, ezzel vizslatja hosszú percekig útlevelünket. A vámos pedig arra kíváncsi van-e fegyver a holmink között. Igen – feleljük – Biblia.

A nagydobronyi parókiára érve Horkay László, korábbi kárpátaljai püspök, a helyi gyülekezet egyik lelkésze kalauzol az irattár több száz éves könyvtáraságai között. Egy katolikus kiadású Szentírást is fellapoz, melynek érdekessége, hogy rímbe szedve tartalmazza a teljes bibliát.

Szántó János főgondnok az 1500 férőhelyes templomot mutatja meg. A 6000 lelkes te-

lepülés többsége református vallású. A templomtéren történelmi kontrasztként első világháborús honvéd és második világháborús szovjet szocreál emlékmű áll egymás szomszédságában. A „felszabadítók” lóval húzták le a hármashalmot is tartalmazó alapzatról a honvédszobrot, mely a rendszerváltásig a temető egyik sáncában pihent, jobb időkre várva. A Szovjetunió széthullása után néhány bátor ember elhatározta, hogy visszaállítják a templom elé. A többség egy darabig tétován figyelt, majd mikor látták, hogy nem kell már tartani a hatóságok bosszújától, együttes erővel visszatették a helyére a műalkotást.

Hamarosan kezdődik jöveteleink tulajdonképpeni célja, a nagydobronyi református líceum október 25-i csendesnapja, melyen Tőkés László püspök, EP-képviselő tart előadást. „Sokan figyelnek arra Ukrajnában, kik azok, akik a kárpátaljai magyarsággal kapcsolatot ápolnak. Ha az Európai Parlament egyik képviselője jön el hozzánk, akinek van múltja a nemzetvédelem tevékenységében, akkor odafigyelnek ránk” – köszöntötte Tőkés Lászlót Zán Fábrián Sándor püspök, a 110 gyülekezetből álló Kárpátaljai Református Egyház nevében. A vendéglátó hangsúlyozta: jóleső érzés

HETEDIK KÜRTSZÓ

Kismennysország

GYERMEKVÁRÓ családok meghitt hangulatban ízlelgetik megszületendő reményük nevét. Naptárt nézegetnek, olvasmányok, filmek, esetleg példaképek nevét adják a világra síró kisdedeknek. Keresztelési anyakönyveink árulkodnak nyelvi, netán nemzeti tudatunk alkonyodásáról. Régen hallott előadásból cseng fülembe a figyelmeztetés, gyermekneveink is az anyanyelv őrizői, hogy ki ne seperjen bennünket a szél a Kárpát-medencéből.

NEM ÚJSZERŰSÍTÉSBE, hanem kivételesen adventi gyermekváró alkonyban rostokolva legszívesebben a Kismennysország nevet adnám valakinek, aki egyszer szent és tiszta gyermekszemével úgy mosolygott rá a jászola fölé hajlókra, hogy oszlott tőle „lelkük barna gyásza” (Ady). GONDOLKODÁSUNK, beszélünk, reménytelenségünk, félelmünk, nyugtalanságunk, szomorúságunk, gyászunk, kiszolgáltatottságunk éjszakáiban, hajnaltalan, időtlen sötétségben virrasztva egy szál gyufa fellobbanó lángja is enyhíti a vakságot és az apró láng is messzire látszik. Babilonban és persze Rómában fáklák lobogtak, üvöltöztek a cirkuszban tolongók, de rejtkehelyeken halk imádságot mondogattak a sötétségben ülők és lesték, várták azt a megígért kis Messiást.

ADVENTI DECEMBER következik. Sziporkázni és vakítani fognak a színes-giccsek műfények, utcákon, tereken, ablakainkban. Pótolunk, helyettesítünk valamit, ami a lelkünkben hiányzik. Anya siratja eltemetett gyermekét, özvegy gyászolja évtizedekig hűséges párját, és nincs olyan fényfűzér, ami feledtetni tudná. Kicsit olyan ez, mintha vőlegényét sirató menyasszonyt házbúba küldenénk, hogy felejtessen. Jaj, sok házban lesz pazar fényáradat, csak a ház nem otthon már, és a szívben kialakult a szeretet.

KICSI FALU papja is felfényezi templomát. De talán imádkozni is alig tud már a lelkét szorító sötét értetlenségben. De a Kismennysország ott világol csöppnyi fényével a lelkében, mert ha benne is kialakna, akkor hogyan mondhatná el, hogy ne féljetelek, a nép, amely sötétségben ül, látni fog nagy világosságot...

KISMENNYORSZÁG pedig megszületett. És nincs olyan sötét, melyben ne születhetne meg, és nincs a világon annyi műfény, ami pótolhatná azt a gyertyányi, tenyerünkkel is széltől védendő mennyei fényt. Hogy ki ne aludjék, még ha Egyiptomba kell menekülni vele, akkor sem. BETHLEHEMBEN a Jézus nevet kapta Szabadító, Megváltó, Messiás jelentéssel. Akikben megszületett két évezred alatt, azok gyönyörű jelzőkkel becézgettek, magasztalták. Akikben fényleni kezdett, azok sorra megértették és megéreztek, Isten országa nem valahol a térben, hanem itt van bennünk. Valamikor a kereszténynek kerítésekre, falakra, vagy éppen lábujjakkal a porba rajzolták Jézus Krisztus görög kezdőbetűinek jelentését, a halat. Adventben, Karácsonykor már nem kell titokban jelezni, társat keresni, Nerók elől menekíteni, szegényelni, hanem a bennünk lévőket kell kimondani, másik ember szívében is meggyújtani, mert bárha nem is tudják, a kis mennysországra vágnak.

„És ez az az üzenet, amelyet tőle hallottunk és hirdetünk néktek, hogy az Isten világosság és nincsen benne sötétség. Ha azt mondjuk, hogy közösségünk van vele, és sötétségben járunk; hazudunk és nem az igazságot cselekedjük. Ha pedig a világosságban járunk, amint ő maga a világosságban van: közösségünk van egymással, és Jézus Krisztusnak, az Ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.” (1Jn 1,5-7)

Ezt az ígérést maga a halászból lett emberhalász, Jézus szűk tanítványi körében élő János apostol fogalmazta meg azzal a céllal, hogy erősítse, mélyítse az Isten és a hívő emberek közötti közösséget.

Mi Jánosnak az az üzenete, evangéliuma, ami által konfirmálni, erősíteni akarja e közösséget? Egyszerű, mégis a tévelygők számára biztos elgigázás: a Krisztus által kiabrázolt élő, mindazható Isten világosság, azaz az Isten jó, tiszta, szent, önmagát folyamatosan szétosztó, önközlő.

Még mielőtt a fényforrások, a Nap lett volna, mielőtt jelei lettek volna nappalnak, éjszakának, ünnepnapoknak, esztendőknél, már volt világosság. Isten maga, aki világosság, azt mondta, hogy a látható világban is legyen világosság, s elválasztotta a világosságot a sötétségtől. Isten miközben világosságot adott magából, Ő maga megmaradt

A LÉLEK CSENDJE

Adventi örömhír

annak a világosságnak, ami volt. Az, aki Isten közösségébe került, az Isten világosságából kapott, ami jóvá, tisztává tette. Az az ember, aki Krisztus Atyjával van közösségben, az világosságban jár, aki pedig Istennel, a világossággal nem vállal közösséget, az nem jár világosságban, sötétségben van. Az az ember, aki világosságban jár, tehát az élő Istennel van közösségben, nem járhat sötétségben, nem járhat bűnösen, nem alkudhat meg a bűnnel. Az az ember, aki világosságban jár, ennek ellenére, nem tud nem vétkezni, nem tud tökéletesnek büntetlennek megmaradni, de bűnbánat által ismét helyreállhat közössége Istennel, mivel Krisztus engesztelő áldozatát éppen a bűnbánóért, a bűnösökért mutatta be.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

HISZEM ÉS VALLOM

Keresztre feszített indulatok

Sok embert foglalkoztatott már Jézus megfeszítésének minden körülménye, de még jobban a halála. Martin Hengel professzor, a Tübingeni Egyetem keresztrefeszítéssel foglalkozó kutatója szerint a rómaiak több ezer elfogott zsidó lázadót feszítettek keresztre az első században, vagyis Jézus idejében.

Olyannyira, hogy a keresztek látványa szinte hozzátartozott a mindennapokhoz. Joe Zias antropológus szerint 66 és 702 között volt olyan időszak, amikor a rómaiak egy nap alatt akár 500 zsidót is keresztre feszítettek.

„A keresztrefeszítés azért volt olyan gyakori kivégzési forma, mert látványos volt és elrettentő. Az áldozat iszonyatos kínokat élt át, és a szenvedését mindenki láthatta, míg belehalt. Rendkívül megalázó is volt mindenki szeme láttára napokig mezelenül lógni a kereszten” – mondta Hengel.

Keresztyénként feltehetem a kérdést: miért kellett Krisztusnak a halált (így) elszenvednie? (Heidelbergi Káté 40. kérdés) Azért, mert Isten igazságának semmi más módon a mi bűneinkért megfizetni nem lehetett volna, csakis Isten Fiának halála által. Ezt a kijelentést számtalan, magát keresztyénnek valló ember kétségbevonta, sőt cáfolni próbálta, azt magyarázva,

hogy Jézus nem is halt meg. Pedig Őt el is temették, azért, hogy megbizonyítsa, hogy valósággal meghalt (HK 41. válasz). Világos, és a történelmi, orvosi bizonyítékok is azt mutatják, hogy Jézus valóban meghalt, még mielőtt az oldalába szúrták. Ezek azt a hagyományos nézetet is támogatják, hogy a jobb bordák közötti lándzsaszúrás valószínűleg nemcsak a jobb tüdőt, de a kamrát és a szívet is átjárta, bizonyossá téve ezzel a halált. „Azon feltételezések jogosultságát, melyek szerint Jézus nem halt volna meg a kereszten, a modern orvostudomány ismeretei kétségessé teszik” (William D. Edwards).

De ha Krisztus meghalt értünk, miért kell nekünk is meghalunk? (HK 42. kérdés) Mert a mi halálunk nem bűneinkért való megfizetés, hanem csak meghalás a bűnre nézve és általmenetel az örökéletre. A halál valóban a bűn következménye. Az Úr Jézus viszont azt mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet,

Advent idején számunkra az az örömhír, hogy járhatunk világosságban, lehetünk jók, tiszták, nem magunktól, nem saját erőfeszítéseink árán, hanem Istennel való közösségünk által, a bűnbánat helyreállító közössége által. Isten a világosság és ha ezzel mi közösséget vállalunk, akkor mi is világosságban járunk és akkor egymással is közösségünk van.

Advent számunkra a bűnbánat ideje is, az Istennel és egymással való közösségünk helyreállításának ideje. Ne váljunk képmutatóvá! Ha mi világosságban járunk, akkor nem tűrhetjük meg magunkban a bűnt, akkor meg kell tartanunk az Ő parancsolatát: Őt és egymást szeressük.

Adventben lehetőségünk van arra, hogy képmutatásunkat levessük és őszintén vállaljuk fel Istennel és egymással a közösséget. Ha azt hangoztatjuk, hogy világosságban járunk, akkor járunk is világossághoz méltóan, a jósággal, tisztasággal, szentséggel összhangban, ne csak az asztalokon világítson az adventi gyertya, de a mi életünk is hirdesse a világosságot, világítsunk ott, ahová Isten rendelt minket.

aki hisz én bennem, ha meghal is él. És aki csak él és hisz énbennem soha meg nem hal.” (Jn 11,25) Ha Jézus Krisztuséi, vagyis az Ő igaz követői vagyunk, akkor a mi földi halálunk csak kilépés ebből a tér és idő világból és belépés egy másik dimenzióba. A mi jelenlegi életünk csak egy előszobában zajlik, de Isten akaratával beléphetünk az Élet végtelen szobájába. Ennek feltétele Jézus Krisztus áldozatának elfogadása és a szív indulatainak legyűrése, mert az ő halálának erejével a mi ő emberünk övele együtt megfeszítették, megöletik és eltemették, hogy a test gonosz indulatai ne uralkodjanak többé bennünk, hanem mi magunkat háláldozatul öneki szenteljük (HK 43. válasz).

Az, hogy a napi életünk rendszerezett, vagy rendszertelen, nyugodt, vagy nyugtalan, attól függ, hogy ömberünk megfeszítésével szívünket ápoljuk-e, vagy elhanyagoljuk. Ápolunk, más szóval táplálunk kell ezt az új szívet Isten gondolataival, azzal hogy naponta kiürítjük lelkünk-ből a gonoszt, amit akaratlanul is magunkra szedtünk, amiktől beszennyeződünk. A lelki tisztaság és az őszinteség hátterét az Isten előtti megállás adja.

Érdemes naponta elgondolkodni egy rövid igen: „A szelid szív élteti a testet, az indulat viszont rothasztja a csontokat” (Péld 14,30). Ez indulatokat tud ölni, viszont örökéletet szülni!

ORBÁN LEVENTE

„Minden esetben a segítő szándék vitt”

Mindenkinek tudnia kell, hogy megvan a maga helye, mindenki azért munkálkodik, hogy az egyházból a Krisztusra tekintő és Isten dicsőségére szolgáló folyamatok menjenek végbe – mondja Csúry István, aki idén 40-50 gyülekezetet keresett fel. A helyettes püspököt kanadai útját megelőzően év végi visszatekintésre kértük.

– „Az egyházközségek dolgának rendbe tevéését”, látogatását, támogatását nevezte legsürgőbb feladatának egy év eleji nyilatkozatában. Mit sikerült megvalósítani előzetes elképzeléseiből?

– Az elmúlt hónapokban mintegy 40-50 gyülekezetben sikerült megfordulnom. Ezek a látogatások elsősorban meghívásokon alapultak, de ennek ellenére kirajzolódott belőlük egyházkerületünk, egyházközségeink életének keresztmetszete. Világosan látszott, hogy hol élő a gyülekezet, hol tud teljesíteni, hol lelkes a lelkipásztor, hol tudnak megvalósításokat megalkotni. Bizony volt, ahol látszott a kínlódás, a fájdalom, ahol nehéz gyülekezeti élet. Voltam olyan gyülekezetben is ahová nem hívtak, sőt ahol meg is lepődtek jelenlétém. Ennek előzménye, hogy a fülemben jutott, hogy nehéz körülmények között van a lelkipásztor és a gyülekezet, nincs meg az összhang, ezért a gyülekezeti élet nagyon alacsony szintre süllyedt.

Minden esetben a segítő szándék vitt. Sehová sem azért mentem, hogy a hatalmat lássák bennem, hanem az, hogy ha már egy ilyen Istentől kapott kegyelmi ajándék jutott nekem ebben az esztendőben, akkor azt arra fordítsuk, hogy – ha csak lehet – mozdítsunk ki mindent az álló helyzetből. Ha lehet javítsunk, ahol pedig jól mennek a dolgok, adjunk példát más gyülekezeteknek. Mindenütt felhívtam a figyelmet, különösen a szép eredményeket elérő gyülekezetekben, hogy akár a Harangszó hasábjain, vagy bármilyen más médián keresztül igyekezzenek ezeket a jó példákat elmondani.

– Milyen gyülekezeti eseményeken vett részt, illetve milyen elvárásokkal szembesült?

– Mindig valamilyen munkának a bevégezése: templomfelújítás, gyülekezeti ház építése volt a meghívás indoka. Szolgálataim során éreztem azt is, hogy nemcsak azt kívánták, hogy megjelenjek és egy ünnepi istentiszteletet tartsak, hanem hogy utána alkalmat kerítsünk arra, hogy a presbitériummal, a gyülekezeti tagokkal leüljünk, egy-két órát elbeszélgessünk. Ezek a beszélgetéseken jöttek elő azok a dolgok, amik perspektívikusan is meghatározzák az illető gyülekezetnek az életét, valamint megfogalmazódtak az egyházkerülettel szembeni elvárások. Mindannak ellenére, hogy

„Százazer azoknak a száma, akik mint a századik juh eltűntek és nekünk utánuk kell mennünk valamilyen formában”. Csúry István helyettes püspök idén mintegy 40-50 gyülekezetbe látogatott el

érezhető egyfajta feszültség az egyházkerület és az egyházközségek között, nekem az a benyomásom, hogy ezek mondvaszínált dolgok. Félreértésekből, információhiányból erednek, illetve vannak olyan készakarva keltett gondolatok, melyekkel némelyek az egyházban lévő áldásos jó hangulatot akarják megzavarni. Mindenkinek tudnia kell, hogy megvan a maga helye, mindenki azért munkálkodik, hogy az egyházban a Krisztusra tekintő és Isten dicsőségére szolgáló folyamatok menjenek végbe.

Az emberek megértették, hogy mi nem pénzcsináló bankok, hanem közvetítő közösség vagyunk. Az egyházkerület a legmagasabb lelki és adminisztrációs központja az egyháznak. Feladata, hogy megtalálja a forrásokat, partner- és testvérkapcsolatokat hozzon létre. A hiányokat igyekeztem a magam szolgálatával pótolni. Ezért is jelentettem ki valamikor január folyamán, hogy nem azokra a gyülekezetekre vagyok most elsősorban kíváncsi, ahol jól mennek a dolgok, hanem azokra, ahol valamiféle megakadás történik, ahol segítségre lenne szükség. Hála Istennek, sikerült több helyen pozitív szolgálatot végezni.

– A májusi püspöki jelentésében hosszan sorolta a kerülettel kapcsolatos számadatokat. Gyülekezeti szinten 173 ezer reformátust tartunk nyilván, miközben a 2002-es népszavazás 273 ezer reformátusról tud a Királyhágómeléken. Mi módon lehetne megszólítani a templomon kívül maradó népes tömeget?

– A püspöki jelentésből az csengett az én fülemben is maradandóan, hogy száz-ezer azoknak a száma, akik mint a századik juh eltűntek, és nekünk utánuk kell mennünk valamilyen formában. Nem azt mondom, hogy nagyon optimista a látásmódom ezzel kapcsolatban. Azért is, mert saját gyülekezetemben is látom, milyen nehéz embereket nemcsak megtalálni, hanem az egyházba behívni és ott tartani. Szerintem a diakónia az az egyházi szolgálat, ami ezt elérhetné, úgy, hogy megpróbálja a forrásokat megtalálni azokra a tevőleges és tény-

szerű problémákra, mint: elmagányosodás, szenvedélybetegség, fiatalkori problémák, családon belüli konfliktusok. Az egyháznak azt hiszem még mindig megvan az a tekintélye, amivel létrehozhatja a közösségi intézményeket – árvaházakat, idősek otthonát –, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a most még elidegenedett, egyház nélkül élő embereket közelebb tudja hozni. Csak a jó példa, csak a másik ember támogatásának a példája az, ami az egyházat a jelenlegi nehéz helyzetből kihozhatja.

– Személyesen hogyan élte meg az elmúlt egy évet? Mennyire nehéz kereszt a püspöki tisztség?

– Immár tíz éve vagyok magas egyházi tisztségviselőként számon tartva. A püspöki szolgálathoz mindig közel voltam, de elmondhatom: nem gondoltam, hogy a püspöknek ennyire nehéz a helyzete. A püspöki szolgálat kényes része a döntéshozatal dolga, vállalni azt, hogy az ember akár percekben belül döntéseket hozzon. Remélem, hogy egyetlen döntéshozatalom sem volt teljesen rossz, még akkor is, ha egy-két döntésemen később lehet, hogy módosítottam volna. Hála Istennek megtartott az Úr és hiszem, hogy a Szentlélek nagyon előkelő módon támogat, hogy ezekben a döntésekben megmutatja az Ő jelenlétét.

FÁBIÁN TIBOR

SZABOLCSKA MIHÁLY

Adventi ének

*Szállj, szállj magasra, szíveink reménye
Vezess el minket Jézusunk elébe,
Ragyogj előttünk fénynek oszlopával:
Szent biztatással.*

*Hogy jó az Isten, ráút a viharra,
Vidám szívárványt szó a borulatra;
Ígéje napfény, az ragyog felettünk,
Mít félne lelkünk?*

*Óh jó az Isten, a mi sziklavárunk,
Nem tart soká már bűnben bujdosásunk.
Az ígéretnek földjéhez érkezzünk,
Jézus az nekünk.*

*Ó lesz a váltáság élet-birodalma;
Változz' örömré szívünk aggodalma.
Az elhagyottnak lesz már pártfogója,
Oltalmazója!*

*S lesz, lesz hitünknek diadalma, teljes,
Atyánk az Isten, irgalmas, kegyelmes,
A szeretetnek fényes napja jó fel
Idvezítőnkkel!*

*Szállj hát magasra, szíveink reménye,
Vezess el minket Jézusunk elébe,
Elsími könnyünk' édes örömmünkben,
Szeretetünkben!*

Magyar orgonazene a rogériuszi „csodahangszeren”

Két éve már, hogy 2006. november 25-én átadásra került a várad-rogériuszi templom új orgonája. Nem sokkal az ünnepséget követően megrendezték az I. Nemzetközi Orgonafesztivált, mely méltó indítása volt egy olyan sorozatnak, amely immár harmadik éve felvultatja a hazai és nemzetközi orgonairódom, valamint az európai előadóművészek legnagyobbjait.

Az idén ősszel megrendezett harmadik orgonafesztivál a Magyar orgonazene címet kapta – magyar szerzők műveit hallhattuk a rogériuszi orgonán. A műsorfüzet előszavában **Tőkés László** püspök a hallgatóságához szól, akik hagyományt kell teremtsenek azaz, hogy az orgonafesztivál estjein „hallván halljanak”, hogy a zenehallgató közönségből válják az istenes muzsikára érzékeny, népes közösség. Fontos, hogy éljen Nagyvárad közönsége ezzel a lehetőséggel, hogy igényes orgonamuzsikát hallgasson, avatott előadóművészek tolmácsolásában, egy olyan hangszereken, amely ezúttal a kortárs művek megszólaltatásában is hiteles eszköz lehet.

Az idei koncertsorozatot **Zászkaliczky Tamás** nyitotta meg. Bakfark Bálint, Croner Dániel, Wolmuth János, Zimmermann Antal, Liszt Ferenc, Gárdonyi Zoltán, Zalánfy Aladár műveiből nyújtott válogatást, majd

Kodály Zoltán Csendes miséje hangzott el. A művek bevezetője és a kivetített szöveg segítette az üzenet helyes megértését.

Második alkalommal **Kristófi János Zsigmond** orgonaestjére került sor. Két ismert, kortárs zeneszerző művei szerepeltek műsoron. **Lászlóffy Zsolt**, a Partiumi Keresztény Egyetem tanára, a nagyváradi filharmonia művészeti vezetője, karmester három szerzeménye került bemutatásra. A Redivivus az emberi lét és az újrakezdés lehetőségét tárja fel. Az Atlantisz harangoz nagyváradi bemutatóként szerepelt a műsorban. Egy víz alatti világot elevenít meg, modern hangzással, visszhanghatással. Az In memoria Kacsó Sándor című kompozíció kontrasztos technikára épül, a két világháború között élt író sorsát eleveníti meg. Az est második részében **Balassa Sándor**, a Magyar Rádió zenekarának volt igazgatója, **Erkel**, **Kossuth**, **Pásztori-díjas zeneszerző** orgonára írt **Prelúdiumok és Fantázia** című mű ősbemutatójára került sor. A magyar népi hatásokkal és a késői romantika elemeivel átszőtt mű utolsó tételében a Mint a szép híves patakra kezdtű zsolttár dallamai csendülnek fel. **Kristófi** a két szerző műveit megragadó érzékenységgel és hitelességgel tolmácsolta.

A fesztivál harmadik előadóművésze **Elekes Zsuzsa**, a budapesti **Bartók Béla** Zeneművészeti Szakközépiskola tanára, számos külföldi orgonafesztivál díjazottja. Több zenei albumot készített már magyar és kül-

földi kiadóknál. Műsorában **Sulyok Imre**, **Pikéthy Tibor**, **Antalfy-Zsiross Dezső**, **Lisznyai Szabó Gábor**, **Huzella Elek** és **Hidas Frigyes** művei szerepeltek.

A 2008-as orgonafesztivált **Király Csaba**, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézményének docense zárta. Az előadóművész nagy sikerrel lépett fel Európa szinte valamennyi országában, Japánban, Kanadában, Dél-Koreában és számos ázsiai országban. A Zeneakadémián **Liszt Ferenc** valamennyi zongoradarabját műsorára tűzte, egy közel száz koncertből álló sorozat keretében, majd **Mozart** és **Beethoven** valamennyi zongoraszonátáját előadta. Váradai műsorában **Liszt Ferenc** orgonaművei szerepeltek: a **Pápai himnusz**, **Ave Maria-Arcadelt**, **Prelúdium** és **Fuga** a **B-A-C-H** témára, **Desz-dúr Consolation**, **Hossannah**, **Evocation á la Chapelle Sixtine**, valamint a **Weinen**, **Klagen** variációk.

Az év szinte minden hónapjában szerveznek koncertet a rogériuszi orgonán, így záródokhellyé vált a templom azok számára, akik hallgatni szeretnék a **Kangasala-orgonát**. A királyi hangszer lehetőségeit az orgonafesztiválok előadóművészei nagyszerűen megcsillogtatják, ezáltal kinyílik a templom belső tere, hogy helyet adjon egy másik dimenzióknak, a zene határtalan világának, amely összeköti a múlandóságot az Örökkévalósággal, Isten országával.

OROSZ OTILIA VALÉRIA

Az amerikai magyar reformátusok életéről

Egy színes, multikulturális világban illik hozzánk, amerikai magyar reformátusokhoz a zsolttáros imája: „Magasztallak Uram a népek közt, zsolttárt zengek rólad a nemzetek közt, mert szereteted az égig ér, hűséged a magas fellegekig. Magasztaljanak téged Istenem, dicsőítsenek az egész földön!” (Zsolt 57,12).

Isten szeretetéről és hűségéről szól az életünk, az itteni egyházunk szép múltja és szerényebb jelene, és az ismeretlen jövő. Sok tekintélyes egyházi közösség között mi egy kicsiny egyháztest vagyunk számban és jelentőségben. Istenben bízunk, akinek terve van velünk és gondja van ránk. Hittelt valljuk, hogy a „dicsőség az Istennek és békeség az embernek” szorosan összefügg: Isten dicsérete hoz jóakaratot és békességet az emberiség körében. Ha hűségére hűséggel válaszolunk, a megtérés áldott gyümölcsei érlelődnek: a szeretet, jószág, öröm és békesség.

Mi itt Dél-Floridában, ahogy szerte az amerikai magyar reformátusok: minden vasárnapot és ünnepet megtartunk. Vasárnaponként átlag 50-en, a nagy ünnepeken 150-en vagyunk. Évente hatszor élünk az úrvacsorával. Ahol vannak angol nyelvű istentiszteletek, ott nagyobb lehet a létszám, de sajnos a

A gyülekezet nyári magyar iskolájának növendékei, szüleik társaságában

magyar nyelvű istentiszteletek látogatottsága hozzánk hasonlóan másutt is csökken.

A hónap első vasárnapján szentmise is van katolikus testvéreinknek. Örülünk, ha keresztrelesre hoznak gyermeket, gyakran nagyobb gyermekeket és felnőtteket is kereszttelünk. Öröm a magyar nyelvű egyházi esküvő, mert gyakori a más népekkel való összeházasodás. Sajnos a temetések száma mindenütt több mint korábban: elbúcsúzunk azoktól, akik egyházaink és közösségeink életében fáradhatatlanul, önkéntes szolgálattal és anyagi áldozatokkal éltek. Friss vesztesége van az amerikai magyar reformátusoknak: **Nt. dr. Bertalan Imre** 90 éves korában hazatért. Közel 45

éven át kiemelkedő és vezető személyisége volt az itteni magyar egyházi életnek.

Az egyháztagek időnként kulturális programot szerveznek, melyek legtöbbször ebéddel vagy vacsorával vannak összekötve. Legtöbb helyen a hívek csökkenésével az adományok és a missziói adományok is visszaesést mutatnak. A kiadások egyre nőnek és nagy terheket rónak ránk. A lelkipásztori szolgálat jelentős része a templomon kívüli tevékenység, melynek gyümölcse lehet új tagok megnyerése. Elsősorban szociális természetű segítségeket, ügyintézéseket, és sokféle szívességet végzünk magyarok között és magyarokért. Gyülekezet-építő munkánk része a kórházi és otthoni látogatások, időnként úrvacsorával, az irodai adminisztráció, körlevelek, program-értesítők kiküldése, telefonos ügyelet, épületeink és udvaraink rendszeres tartása. Sokféle kihívásnak kell megfelelni és a mindennapokban helytállni.

Kérjük, hogy az erdélyi testvérek viseljék szívükön és emlékezzenek meg imáikban a tengeren túl élő magyar református közösségekre! Miamiában novemberben ünnepeltük egyházközösségünk és az egyházsegélyező női kör megalakulásának 60. évét. Buzgón kérjük, hogy Urunk megtartó kegyelme maradjon velünk!

LUKÁCSI LÁSZLÓ lelkipásztor

TESTVÉREK KÖZÖTT...

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

tudni, hogy a kárpátaljai magyarság iskola-rendszerének identitása megőrzése érdekében folytatott harcában nincs egyedül és Tőkés László támogatását is maguk mögött tudhatják.

Ahhoz, hogy szülőföldünkön megmaradjunk, először meg kell szabadulnunk a régi posztkommunista kiszolgálóktól. A társadalomban még ott kísért a régi rendszer maradványa. Ez a rendszer kiszorította a hitet, a keresztény értékeket az emberekből és behelyettesítette az ateista ideológiával – mutatott rá a vendéglődő. A rendszerváltás utáni időszakokkal kapcsolatban kifejtette: a volt Keleti Blokk országaiban a kommunista ideológiát a nacionalista ideológia váltotta fel. Nehéz ma eldönteni, hogy a rafináltabb román nacionalizmus, vagy a keményebb szlovák, esetleg a váratlanul letámadó ukrán nacionalizmus kártékonyabb a magyarság számára.

A forradalom előtti életútjára emlékezve Tőkés megemlítette a falurombolás elleni egyetlen egyházi fellépést: az aradi állásfoglalást, illetve bemutatta Molnár János hasonló című dokumentumkötetét. „Úgy éreztem, hogy már nincs hová hátrálni, és ekkor elszántam magam, hogy megszólaljak. Csak előre lehetett menekülni, mert ha elhallgatok végem van” – ecsetelte ül-

Horkay László nyugalmazott püspök, nagydobronyi lelkipásztor (jobbra) az egyházközösség irattárának könyvtáraságai között kalauzolja a királyhágómelléki vendégeket

A Nagydobronyi Református Liceum 1995-ben alakult. Az első tanévét 26 diákkal és 18 tanárral kezdték. Az idei tanévben 29 első évfolyamos diák kezdte meg tanulmányait a bentlakásos intézményben. Az iskolában biológia-kémia és fizika-matematika tagozatok működnek. Kórusuk eddig 200 főlélti fellépést tudhat maga mögött. „Az iskola a második otthonuk a diákoknak. A gyermekeket, fiúkat és leányokat három évre kapjuk „kölcson” a szülőktől. Ezen idő alatt szeretnénk őket tudásra, tisztességre, erkölcsre, vallást gyakorló református fiatalnak nevelni, tanítani” – szerepel az intézmény pedagógiai hitvallásában.

Honvéd vigyázza a nagydobronyi templomot

döntetése kilenc hónapig tartó időszakát a püspök. Mint mondta: a temesvári gyülekezetnek olyan ígéretet hirdetett, amik abban a helyzetben beszédek és eligazítók voltak. „A bátor nem az, aki bátor, hanem az, aki leküzdö a gyávaságát. Elsősorban magunkon kell úrrá lennünk, hogy harcainkat megvívhassuk” – figyelmeztette a nagyrészt fiatalokból álló hallgatóságát Tőkés László. „Sokan azt hiszik rólam, hogy magányos hős voltam, pedig nem, mert együtt volt velem a gyülekezet és a presbitérium. Kiállásuk és imádságuk nélkül semmire sem mehetünk volna” – emlékeztetett a püspök.

„Nem vagyunk a meghátrálás emberei”

Kérdésre válaszolva – hogyan tudja összeegyeztetni a politikai szerepvállalást a lelki élettel? – Tőkés Makkai Sándort idézte: számomra az erdélyi kérdés nem politikai kérdés, hanem erkölcsi kérdés. Ezzel összhangban hangsúlyozta felszólásában Hermán M. János, hogy kötelességünk szólni, hallatni a hangunkat Európában, minden gyalázatosság ellen. A hívő emberek ne bízzák a döntéseket a hitetlenekre – szögezte le az előadó-tanácsos, majd arra kérte a kárpátaljai szülőket és pedagógusokat, hogy küldjenek diákokat a Partiumi Keresztény Egyetemre.

Az ünnepi rendezvény a nagydobronyi református líceum vegyeskarának fellépésével, szavalatokkal, valamint a székely és nemzeti himnuszunk elénekelésével ért véget.

Szálláshelyünkön, a nagydobronyi református gyermekotthonban két királyhágómelléki teológus hallgatóval találkozunk, akik holland újságírókat kalauzolnak Kárpátalján. A holland egyházi támogatás és testvéri kapcsolat akárcsak nálunk, Kárpát-

alján is gyakorlati módon megmutatkozik: iskolákban, templomokban, missziós rendeltetésű épületekben.

A másnapi, vasárnap délelőtti istentiszteleten Tőkés László püspök hirdetett ígét a Zsid 10,38-39 alapján. „A manipuláció olyan mérvű rombolást végez, hogy ma már nem tudjuk, kiből mi lakik. A múltban elaknásított csatamezőkön járunk, mégis új esélyt ad nekünk az Isten” – mondta az igehirdető. Rámutatott: ez az ige, mely szerint nem vagyunk a meghátrálás emberei, legyen a mi bizonyosságtételünk Kárpátalján és odahaza, Erdélyben.

Délután Ungváron fejeződött be a királyhágómelléki küldöttség látogatása, ahol a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) vezetőivel folytatott eszmecsere Tőkés László. A kárpátaljai politikusok tájékoztatást nyújtottak a tartósan válságos ukrán belpolitikai helyzetről, Tőkés László pedig ismételtén kifejezte abbéli szándékát, hogy az Európai Parlamentben nemcsak az erdélyi, hanem a többi határon túli nemzetrészek érdekeit is egyként képviselje.

A KMKSZ elsőként alakult a rendszerváltás után létrejött határon túli magyar érdekvédelmi szervezetek sorában – tudtuk meg Kovács Miklóstól. A szervezet elnöke nem titkolta: a parlamenti képviselő tekintetében cseppet sincs irigylésre méltó helyzetben a kárpátaljai magyarság. A 3 százalékos parlamenti küszöb eléréséhez 800 ezer szavazat lenne szükséges, miközben a kárpátaljai magyarság lélekszáma csupán 150 ezer. Az ukrán pártokkal kötött eddigi választási szövetségek nem bizonyultak járható útnak, jobb híján a 2009-re várható előrehozott választásokon a KMKSZ nem vesz részt.

Indulás előtt még alkalmunk nyílt Ungvár takaros, rendezett belvárosának megtekintésére. Keves magyar szót hallani: a legnagyobb kárpátaljai városban jelenleg csupán 15 százalékra tehető a magyarok száma.

F. T.

Kárpátalja földrajzilag Kelet-közép Európában fekszik, a mai Ukrajna dél-keleti részén. A Tisza és a Kárpátok által közrefogott terület a történelmi Magyarország északi részét alkotta. Jelenleg mintegy 150 ezer magyar él Kárpátalján

Reflexiók egy konferencia nyomán

*„De sokat adtál nekem, Istenem!
Sokpéznű ember ugyan nem vagyok,
de íme, itt vagy mindennap velem.
Magadat adtad nekem, Istenem.”*

(Füle Lajos)

Folytatom a gondolatot a 2Kor 9,15 igeverssel: „Az Istennek pedig legyen hála az Ó kimondhatatlan ajándékáért.” Nehéz szavakba foglalni köszönetünket és hálaikat a mi mennyei Atyánk felé azért az ajándékért, amit naponként kapunk, hisz oly bőséges az Ó gondviselése.

Ugyancsak neki köszönhetem meg első-sorban, hogy részt vehettem a június 26-29. között Budapesten megtartott 16. Nemzetközi Presbiteri Konferencián, mely áldott, felejtethetetlen alkalom volt. Az elhangzott előadások tükrében örömmel nyugtázom, egyházközösségünkben a hallottak szerint történik minden munkálkodás, hála a Mindenhatóknak.

A konferencia résztvevői csoportokban beszélgettek különféle témákról egy-egy vezető irányításával. Az én csoportomban dr. Ritoók Pál volt a vezető. A családias han-

Pillanatkép a budapesti presbiteri konferenciáról

gulatot emelte dr. Szabó Dániel, mindnyájunk Dani bácsijának jelenléte. Az előadások megvitatása során ki-ki beszélt a saját gyülekezetében zajló életről, gondokról. Alkalmam volt beszámolni a nagyváradi-réti gyülekezet munkájáról, melyben óvoda működik, a Csillagocská néptáncscsoport, rendszeresen tartunk presbiteri bibliórákat, minden vasárnap délután ifjúsági bibliórákat is. Jövőre lesz 80 éves a Sztárai Mihály nevét viselő kórusunk. Beszámoltam a baba-mama körőről, továbbá arról, hogy gyermekmegőrző van nálunk és vasárnapi iskola, amikor is az istentiszteletet vetített képernyőről nézhetik a gyermekek és a velük levő szülők. Külön felfigyeltem Pavletitsné

Egressy Mária, a Benkő István Általános Iskola és Gimnázium igazgatónöje előadására, melyben arról beszélt, hogy többéves tapasztalat után iskolájukban összeállítottak egy „etikai kódexet”, s ennek alapján működik felekezeti intézményük.

Kedves alkalmak voltak a Dani bácsival való beszélgetések. Elmondta, hogy nemrég érkezett vissza Ausztráliából, azelőtt Vietnámban volt, s máshol is a világban karitatív munkát végez.

A gyülekezeti beszámolók alapján megfigyeltem, hogy általában mindenütt ugyanazok a gondok: pénzühiány, a hívek előregedése, a templom kiüresedése. Gond a presbiteri tisztség vállalása is, mert a fiatalok nem érnek rá, az idősek pedig már nem bírják.

Többen tanácsot kértek, mivel lelkipásztorok „sajátosan” viszonyul a presbiteriumhoz, nem enged betekintést szinte semmilyen munkába. Egyébként minden előadást rögzítettek, jó lenne másoknak is ezeket meghallgatni, beszélgetni az elhangzottakról, mert épülhetnének általa.

Kérem Mindenható Urunkat, hogy áldja meg munkánkat, igyekezetünket, s adjon bölcsességet. Bármit cselekedtünk, ne feledjük: „Minden dolgnak szeretetben menjen végbe.” (1Kor 16,14)

KRAFTSIK MÁRIA nagyváradi-réti főgondnok

Bibelmobil, avagy rendhagyó jelentés a Térről

Egy (még) szabályos gondolat

Bizonyos voltam benne, precíz, tényszerű beszámolókat írok majd az eseményről. Gondoltam tudósítok arról, hogy Jézus Urunk 2008. esztendejében, reformáció napján eljött hozzánk egy különös jármű, fedélzetén a legváltozatosabb méretű, küllemű és nyelvű biblikákkal, emeletén pedig ökumenikus előadások magyarra fordítását is lehetővé tevő műszaki apparátussal.

Hívogató

Elmondom majd – gondoltam –, hogy Németországból jött el ide, mert hívta az Egyházkerület Missziói Ügyosztálya és a Gyülekezeti Szövetség, eljött, hogy megszólítsa az ifjúságot, hogy ez és ez a lelkész szolgált palástos-ünnepélyesen a szorgos kezek által felvont sátorban, ez és ez a lelképásztor nő tolmácsolta a németajkú missziós szavait, melyekkel a busz lépcsőjéről szólt a fiatalokhoz kiváló pedagógiai érzékkel; gondoltam, felsorolom mely iskolák diákjai voltak jelen, s hogy mely csoport muzsikált, énekelt.

Csendes sarok

És, hogy volt csendes sarok is kézműves foglalkozásokkal, meg ökumenikus női imalánc, szerencsétlen, elnyűtt világunkért... Nos elmondom mindezt tényekben és szákszavúan, hogy – mily öröm – a kilenc váradi egyházközösségből íme nyolc adakozott erre a vállalkozásra, és oda tette az erejét, de – mily fájdalom – egyetlenegy mégis közömbös maradt... Egyszóval biztos voltam benne: a tollat uralni fogom, mint egy szokásos krónikás.

Valami megváltozott

De közben valami megváltozott... Résztvevők járókelők, mi mindnyájan, gyerekek és felnőttek (felnőttek?). Pedig semmi különös nem történt, az emberek jöttek-mentek az utcán, a villamosok közle-

kedtek, jómagam többekkel elbeszélgettem, felszínre tört az egyszerű, keresetlen szó

Tipródás

arról, hogy mennyi tipródás, verejtékes háttér-munka van ebben az egészben, arról, hogy miként legyen, kimenjen-e a templomból a református egyház, s felvállalja-e, vagy sem az utcai missziót. S hogy mindez csupán csak tétova kezdet, de tele vagyunk bizakodással mégis, s hogy a jövőben, ha Isten is úgy akarja, körbe-körbe a különféle felekezetek sátrai állnak majd, középen a SZÍNPADDal...

Nyugtalanító kérdés, zárójelben

(Uram, Jézus, mondd, van-e, lesz-e még jövődönk, mély, tiszta, akár egy Chopin-keringő és főként IGE, vagy ígézet csupán az egész, s a görbe-tükör nyelvöltőgető játéka...?)

Gazdátlan eb

Mondom, tárgyyszerűen szerettem volna ezt az egészet... de közben „ittam” az őszinte szót és – milyen különös – mellettem a zöld pázsitra leheveredett egy odatévedt kiskutyá... A Nap fényesen, szikrázón süttött, és meleg lett...

Gönci prédikáció

Este pedig a gönci gyülekezet papja mondott reformációi ünnepi beszédet a képernyőn át: „... be akarjátok terelni az embereket a templomba? – mondta – ne tegyétek! Krisztus szeretetével menjetek ki közéjük...!”

Egy (már)bizonytalan gondolat

S akkor már éreztem: ebből a tárgyilagosságból semmi sem lesz! Dehogys fogom én uralni a tollat! De nem baj, legyen őszinte a szó, és ne fukarkodjék az érzelmekkel.

Görbe-tükör

Amikor belenéztem, bizonyossá vált: szabálytalan lesz és kaleidoszkopszerű; mármint a tudósi-

tás. A tükrök ott állt, félrebb, tetején felírás: „Ki vagy TE?” Lopva belepillantottam: Jézusom, ez lennének...? Később gyerekek bámulták benne, s fotózták le mobiljaikkal tulajdon góroszk képmásukat. De tényleg: ki is vagyok én...?

Zsinagóga, tér

Itt az egykor szebb napokat látott, de mára már elcsendesedett zsinagógában, Ó és Új metszéspontjában, a Biblia Évének Biblia Napján, a Biblia-busz mellett, itt a Téren, ahol a város rendezte gyakorta sodró, triviális népiünnepélyeket sörről és tűzijátékkal – hát nem furcsa? – most itt vagyunk mi, a legerőtlenebbek apraja-nagyja, ki önnön torzképén kuncogva egy csalafinta szerkezet előtt, ki meg a Szó sajátos Tükrében eszmélve rémülten:

IGE-közel, IGE-távol

mily törpévé zsugorodunk az Igétől távol, de közelítve hozzá milyen óriásná nő(hetne) bennünk a lélek.

Leesett a tantusz

És most világolt fel bennem: testvérek, minden „reformáció” egy-egy görbe-tükör; és minden görbe-tükör kicsit reformáció! Luther ama híres 95 pontja ugyan mi egyéb volt, mint történelmi léptékű, óriási görbe-tükör?

Új kezdet? Isten mosolya?

Valami megmozdult itt a téren, ezen a napon. Valahol, égi rejtekében Isten is elégedetten bólogott, ez lehetett a csodaszép őszi verőfény: Isten mosolya, mellyel nyugtázta, hogy kijöttünk, s hogy itt voltunk „másként nem tehetve”.

Ajánlás (Villon modorában):

Jézus, jó herceg, Te tudod, nem ilyenre terveztem. De mintha vezetne volna a tollam... Valaki. Félek, Te voltál...

MUHARI ISTVÁN

TOLLVONÁS

Békesség, Istentől!

Ilyenkor, advent táján még hangsúlyosabb a békesség, megbékélés, nyugalom utáni vágy. S lám, ahogy közeleg a karácsony, úgy növekszik a békétlenség: sietség, rohanás. Krisztus-várás helyett vásár-láz.

Sorállás, örült futam a plázában, kétségbeesett lista-gyűrögetés a teli polcok között. Toljuk a bevásárlókocsit, mint valami Forma 1-es futamban, s rakjuk az árut halomba, hátha ez megnyugtat egy kissé. Az már csak karácsonykor, nagy evések, hosszú mosogatások, véget nem érő kalács-majszolások után derül ki, hogy ez nem elég.

Valami hiányzik, hiánycikk, ott belül. A lélek táján. Oda nem ért el a kalács íze, a gömbölyödő

pocakunk nem segít ezen a lelki éhség-érzeten. Meg a pótszerekként használt, bulvármédiás karácsony-fíling sem, mely álságos szeretetről, hangulatról és hőféhár szakállú Télapóról regél.

Minék pótszer, ha van igazi, valódi, időtálló is? Békesség, amit csak Ó adhat. Várakozó, elmélyülő, rá figyelő, Őt váró, vele gazdagodó. Szabadi István mondja: Európa országújtáin, városaink, falvaink utcáin át jön az Úr Jézus felénk, hogy megállva szívünk vastag ajtajánál zörgessen, és bebocsátást kérjen. Csak akkor halljuk meg jelzését, ha a szívünkben dúló háborúk dörgése, nagy vitáink zaja, fölösleges panaszaink hangja elcsitul. Ha képesek leszünk egy kis áldott csendben önmagunkba nézve, békességet keresve Őt várni.

FÁBIÁN TIBOR

(A szerző a Protestáns Újságírók Szövetségének tagja.)

OLVASÓLÁMPA

Egyházi fellépés a falurombolás ellen

Részlet Az aradi állásfoglalás című dokumentumkötetből: 1988. szeptember 6-án, az ún. adminisztratív egyházmegyei gyűlésen Szerző, Kovács József, elnöklő esperes engedélyével felolvasott egy felhívást, amely felszólítja a két református egyházkerület közgyűléseit, illetve a zsinatot, hogy az elismert felekezetek vezetőivel összefogva, az egyházi érdekek védelmében, egyeztessenek a területrendezést előkészítő állami szervekkel. „Amennyiben a gazdasági-politikai megfontolások nagyobb súllyal esnek latba, mint a felszámolással járó veszteségek anyagiakban, lelkiekben, szellemiekben, s a pusztulás elkerülhetetlen”, az egyházaknak ki kell alakítaniuk bizonyos szempontokat, s azokat érvényesíteniük kell. Négy szempontot javasol a felhívás.

Szerző 1988 júniusában mutatta meg az általa írt szöveget Tökés Lászlónak, aki azzal messzemenően egyetértett. Mivel az Ellenpontok-ügy kapcsán tőle elkobzott írógép öta, Szerző nem kapott írógép-tartási engedélyt, Tökés felajánlotta, hogy legépeli saját hivatali masináján. Szerző felhatalmazta barátját arra is, hogy ha kiegészíteni valója van, írja hozzá. A terv szerint minden egyházmegyében fel kellett volna olvasni a felhívást, de a megkérdezettek nem vállalták. Kezdeményezők úgy hitték, sikerült titokban tartani a készülődést, mert a jelzett gyűlésen senki nem akadályozta meg, hogy Szerző felszólaljon, (hogy a Securitate tudott az ügyről és a felhívás szövegét is ismerte, az csak 2007-ben derült ki, amikor Tökés László megkaphatta a róla szóló szekus-dossziékat) és felolvasa a Tökés által kiegészített gépelt szöveget. Meglepetésükre többen támogatták, maga Kovács József esperes is figyelemre méltónak nevezte a kezdeményezést, kiegészítésekkel is éltek a hozzászólók, s végül a gyűlés négy tartózkodással megszavazta, hogy terjesszék a fel-sőbb egyházi hatóságok elé.

Szerző holland barátai (Klaas és Ida Eldering), az előre megbeszélte kódolt távirat megérkezése után hírré tették az eseményt, és rövidesen bementék a Szabad Európa Rádióban. Noha a kezdeményezők kemény megtorlásra számítottak, „megúszták” egy püspöki írásbeli intéssel. Az egyházmegyei

Hermán M. János előadó-tanácsos a dokumentumkötet jelentőségét vázolja egy nereg tartott sajtótájékoztatón

pedig azzal „büntették”, hogy attól kezdve a megyei vallásügyi felügyelő rendszeresen „felügyelt” az adminisztratív gyűléseken. Szerző pár hónap múlva áttelepedett Magyarországra, addig sem a Securitate nem zaklatta, sem további egyházi fenyegetések nem részesült. Az egyetlen, de már szinte megszokott kellemetlenség, a látványos megfigyelés, amely kiterjedt az utazásokra, a telefonos lehallgatására, beszélgetések megszakítására, be nem mutatkozó „hazafiak” telefonos fenyegetésére, de olyan is megese, hogy amikor Tökés Edit felhívta, egy román hang bement, hogy szerzők nincsenek otthon. A felállított jelek azt is bizonyították, hogy távollétükben nem egyszer átkutatták a lakást.

Egyetlen furcsa eset történt. Az egyházközségek (Borossebes, Borosjenő) vagyonleltárának átadásakor egy hiányzó kegytárgy kapcsán az átvevő lelkész megfenyegette Szerzőt, hogy börtönbe juttatja lopás miatt. Az amúgy értéktelen kehely természetesen megkerült. Hogy a fenyegetőző kolléga saját kezdeményezéséből szerette volna börtönben látni Szerzőt, vagy netán szekus buzdításra, nem tudni. Tökés Lászlónak viszont, sokszor szemére vetették a későbbiekben, az állami szervek, hogy illetéktelenül beavatkozott olyan állampolitikai ügyekbe, mint a területrendezési és szisztematizálási terv.

(Molnár János: Az aradi állásfoglalás. Partium Kiadó, 2008 Nagyváradi)

**Vendégjárás
Érsemjénben**

November első hetében három alkalommal is vendégeket köszönthettünk az érsemjéni gyülekezetben.

Hatodikán templomunkban tartotta ki-helyezett havi adminisztrációs gyűlését a Debreceni Egyházmegye lelkesíti kara. **Derencsényi István** esperes vezetésével 24 lelkipásztor látogatta meg gyülekezetünket. A tizenharmadik szoltár alapján Igét hirdetett **Nagy Gabriella** kórházlelkész. Alulírott bemutatta a gyülekezetet, templomot, ismertette egyházunk múltját és jelenét. A lelkesíti kar megtekintette Kazinczy Ferenc emlékművét, majd meglátogatta a Kazinczy-Fráter-Csiha emlékházat. A Csiha emlékszó-bában koszorút helyeztek el az egy éve elhunyt püspök emlékére. Az együttléte az ér-mihályfalvi Kincs vendéglőben szeretetvendégséggel zárult.

November 7-én észak-ír vendéget köszönthettünk. Az újsemjéni templom építésében oroszánrészt vállaló **Norman McKinney** látogatott hozzánk. Vendégünk örömmel tapasztalta, hogy a templom felépítése után a szórványban is beindult az egyházi élet és vasárnapról-vasárnapra egyre többen látogatják az istentiszteleti alkalmakat. Hálaadás-sal köszöntük meg ismét, a nekünk nyújtott támogatást, Isten áldását kérve vendégünk és otthoni gyülekezete további életére és munkásságára.

November 9-én vasárnap, a Debrecen-Józsa-i Egyházközség lelkésze és hat tagja látogatott meg bennünket. A két gyülekezet között testvérgyülekezeti kapcsolatot építettünk ki. Vendégeink egy faragott emléktáblát hoztak ajándékba, ami egy kelyhet ábrázol, rajta ezzel a felirattal: *Csiha Kálmán Gyülekezeti Ház*. Ennek előzményeként idei első presbiteri gyűlésünkön **Fülöp János** lelkész javaslatára a presbitérium elfogadta, hogy visszakapott fiúiskolánkat Csiha püspök emlékére gyülekezeti házza nevezzük ki, ahol egyébként ő maga is számos alkalommal megfordult, különösképpen a nyári gyermek-biblia-hetek alkalmain szolgálva, alkalmanként több mint száz gyermek jelenlétében. A Debrecen-Józsa-i gyülekezet lelkipásztor, **Mohácsi László** a tervről értesülve megígérte, hogy az emléktáblát ők fogják elkészíttetni. A vasárnapi istentisztelet keretében a vendég-lelkész igehirdetését hallgatta a gyülekezet, majd ezt követően ugyancsak vendégeink énekkel és verssel örvendeztettek meg bennünket. Élményszámba ment végighallgatni **Diószeghy Iván** debreceni színművész Csiha Kálmán-szavatait. Az együttléte a gyülekezeti házban szeretetvendégséggel zárult.

Hisszük, hogy ezek a találkozások jó szolgálatot tesznek gyülekezeteinknek, az egymás hite általi épülés jegyében.

F. J.

HÁLAADÓ ÜNNEPSÉG JANKAFALVÁN. Jankafalván november 9-én hálaadó ünnepségre került sor, mivel az egyházközség egy gyönyörű, faragott Mózes-székkal gyarapodott. Igét hirdetett Ft. **Csúry István** helyettes püspök a Jób 13,13-28 alapján. Az áldás és a gyermekek éneklése után, **Uri Imre** jankafalvi lelképásztor megköszönte a magyarországi testvérek adományait, melyet Hám Enikő Jankafalváról elszármazott nőtestvérünk gyűjtött össze. Ezekből az adományokból vásároltuk a Mózes-széket, melyet kalotaszegi (zsoboki) mester: Gál Potyó István készített el. Ugyancsak ő készítette 2002-ben a szézeket és a csillárt, így a most elkészült Mózes-székekkel teljessé vált a jankafalvi templom berendezése. Istennek legyen hála mindezt!

U. I.

LELKÉSZÉRTEKEZLET ÉS BIBLIAKIÁLLÍTÁS TEMESVÁRON. November 11-én tartották a Temesvár-belvárosi Református Egyházközség gyülekezeti termében az egyházmegye negyedik negyedévi értekezletét. **Makay Botond** nyugalmazott lelképásztor a 2Kor 8,1-11 alapján az adakozási lehetőségek és alkalmak sokféleségéről prédikált, majd ugyanő a Bibliáról tartott előadást. Az értekezlet bibliakiállítással folytatódott, melyen Makay másfél százas bibliagyűjteményéből 92 darabot állított ki. A kiállít

tás advent első vasárnapjáig tekinthető meg az Újvárossy Ernő gyülekezeti teremben, **Fazakas Csaba** új temesvár-belvárosi esperes-lelkész tájékoztatása szerint.

SZAKMÁRY KÁROLY

A KANADAI REFORMÁTUS NŐSZÖVETSÉG ERDÉLYI LÁTOGATÁSA. Októberben a Kanadai Nőszövetség 12 tagja ismerkedő körutat tett a Kárpát-medence református egyházkerületeiben. Találkoztak magyarországi, erdélyi, kárpátaljai és horvátországi magyar református nőtestvérekkel, iskolákat, szeretintézményeket, gyülekezeteket látogattak. A várad-rogiuszi gyülekezettel emlékeztek az aradi vértanúkra. A Lorántffy Egyházi Központban szoltárok és népdalokat hallgattak, **Mike Abigél** és **Szigeti Ferenc** előadásában. „Isten iránti hálával szívünkben ismerkedtünk a szétszakítottágban élő református magyar testvéreinkkel” – mondta **Druse Bryan**, a Kanadai Nőszövetség elnöke.

PÁNDY-SZEKERES ANNA

TALLÓZÓ A GYERTYALÁNG OKTÓBERI SZÁMÁBÓL. Tetszetős arculat, korszerű nyomdatechnika jellemzi a Szilágysomlyói Református Egyházmegye havonta megjelenő lapját. A Gyertyaláng idei tizedik számának

címodalán a sólyomkővári presbiteri konferenciáról és a Kémeri gyülekezeti ház építési munkálatairól olvashatunk beszámolót. Az Ige asztalánál rovatban **Bereczky Zoltán** budapesti lelképásztor igemagyarázata olvasható, elmélkedéssel pedig **Fazakas Sándor** varsolci lelkész szolgál a lap hasábjain. A Biblia éve kapcsán **Kánya Zsolt Attila** lecsmérői lelképásztor az édenkerttel és Vörös-tengerrel kapcsolatos tudnivalókat ecseteli. A nyolc oldalas kiadványban vallástörténelmi rovat, gyermek- és ifjúsági oldal, valamint híroldal található. A lap főszerkesztője: **Szönyi Levente**.

V. G.

IDÉZŐJEL

„Advent – így vezetnek a mostani rendtartás szerént karácsony előtt való négy hetek. Régen voltak hat hetek a Szent Márton napjától fogva, ahol kezd most is a görög ekklezsia a maga bõjtit. De idõvel a deák ekklezsiaiban négy hetekre szorítottatt ilyen fundamentumon: mert a Krisztusnak négy adventtusa, eljövetele vagyon. Midõn a testben megjelent. Midõn a szívbe beszáll és az embert megtéríti. Midõn halála óráján elmegyén az emberhez. Midõn eljõ az utolsó ítéletre.”

BOD PÉTER

Konferencia a felekezeti iskolák államosításáról

Hét, az államosításban érintett egyházi iskola képviseltette magát a nagyváradi Egyházkerületi Székház dísztermében tartott tanügyi konferencián, melyre a Királyhágómelléki Református Egyházkerület és Tökés László EP-képviselői irodája szervezésében került sor november 7-én.

A tanácskozás **Hermán M. János** előadó-tanácsos a Jer 19,11-14 alapján tartott igéi bevezetőjével vette kezdetét. **Tolnay István** tanügyi előadó-tanácsos köszöntőjében rámutatott: tudomása szerint eddig sehol nem emlékeztek meg tudományos tanácskozás keretében az iskolák államosításáról, a Keleti Blokk volt államaiban.

Komoly erőfeszítéseket tettünk iskoláink helyreállítása érdekében, a rendszerváltás utáni első tíz évben – szögezte le a nyitó-előadásában **Tökés László** püspök, EP-képviselő. Időközben azonban meggyengült az egyházak erre szolgáló törekvése és szolidaritása. Arra is rámutatott, hogy az egyházak az ingatlanok visszaszerzése és a felekezeti oktatás helyreállításának küzdelmében almaradtak a hatalommal szemben, mely stratégiai szinten akadályozta céljaik elérését. Az RMDSZ sem kezelte kellő tudatos-

sággal a kérdést. „Ha kilincselni kellett, segített kinyitni az ajtót, de valójában nem tartozik politikájának prioritásai közé a felekezeti oktatás” – mutatott rá az előadó. „Azzal maradtunk, amit 1990-ben megszereztünk. Egy tapodtat sem haladtunk előre.” Az egyházi oktatás törvényi szabályozatlanságával kapcsolatban a püspök kifejtette: az még mindig a törvények senkiföldjén található.

Magyarországon másképpen ment végbe az iskolarendszer 1948-as államosítása, mint Romániában – mutatott rá **Bogárdi Szabó István**, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke. Mint kifejtette: először az

Hatvan éve államosították a felekezeti iskolákat. A Templom és iskola konferencia előadói

iskolák fenntartáshoz szükséges egyházi vagyont államosították, majd egyezményeket írtak alá az egyházakkal, melyekben lemondtak az iskolákról is. Csupán néhány felekezeti iskolát hagytak az egyházak tulajdonában. 1951-ben a megmaradt négy református iskolát is államosították, a debreceni kollégium kivételével. „Az iskoláinkat azért kívánjuk visszaszerezni, mert az egyház létéhez és küldetéséhez hozzátartozik a tanítás” – szögezte le az előadó.

Benkó Samu történész *Iskoláink történeti távlatban* című értekezésében megvallotta: ő maga is azok közé tartozott, akik az iskolák államosítását megoldásnak tartották. „Ennek az emberformáló mechanizmusnak a megsemmisítése megbocsáthatatlan bűne annak a rendszernek, amely ezt elkövette” – hangsúlyozta a professzor.

Az egész napos tanácskozáson az 1948. augusztus 3-i iskolareform törvényét **Somai József** közgazdász ismertette, a római-katolikus felekezeti iskolák felszámolásáról **Holló László** egyetemi docens értekezett, **Fleisz János** történész pedig a nagyváradi oktatás 1920-1960 közti évtizedeit mutatta be.

VÁSÁRHELYI GÁBOR

Harangszó

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Gyülekezeti Lapja
ISSN 1221 - 0323

Megjelenik kéthetente. Ára 1 lej.

Felelős szerkesztő: Fábán Tibor. Olvasószerkesztő: Babes Arday Erika. Tördelőszerkesztő: Kraftsikné Petrikó Ildikó. Külmunkatársak: Antal Attila, Balázsné Kiss Csilla, Kurta Tötös Beáta, Muhari István, Orbán Levente. Szerkesztőség és levélcím: Harangszó, 410001, Oradea, str. Moscovei nr 14. Tel.: 0259/434-664; 416-067. E-mail: harangszo@yahoo.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro
A terjesztés, a lelkesítő hivatalokon keresztül történik. A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség álláspontját tükrözik. Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a nagyváradi Offset Print nyomdában. Felelős vezető: Gorzó Kálmán.